

Регулаторни институт за обновљиву енергију и животну средину, удружење из Београда, израдио је предлоге амандмана на Предлог Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Овај Предлог Закона стављен је на дневни ред Народне скупштине у оквиру друге седнице другог редовног заседања заказане за 25. новембар 2024. године.

А М А Н Д М А Н И

Члан 2. Предлога закона о стратешкој процени утицаја на животну средину мења се и гласи:

“Одредбе овог закона не односе се на планове и програме искључиво намењене ублажавању и отклањању последица елементарних непогода, на финансијске и буџетске планове, као и на планове и програме који су искључиво намењени одбрани земље.”

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Овим амандманом, најпре, се предлаже усклађивање са чланом 3.8. Директиве о стратешкој процени утицаја на животну средину 2014/52/ЕУ. Наиме, рецитал 23. Директиве 2001/42/ЕС. Наиме, овим чланом Директиве јасно су дефинисана изузећа те је утврђено да предмет ове Директиве нису планови и програми **чија је искључива сврха национална одбрана**. У Предлогу закона који је упућен Народној скупштини утврђено је да се одредбе овог закона не односе на планове и програме који су намењени одбрани земље, без јасног одређења да се ради о плановима и програмима чија је искључива намена одбрана земље. Ова непрецизна одредба у закону може довести до тога да поједини планови, који су делом намењени одбрани земље, али им то није искључива сврха, буду изузети из стратешке процене утицаја, што не само да представља проблем због неусклађености са ЕУ Директивом, већ може умањити ефекте стратешке процене утицаја у систему заштите животне средине.

Предлог члана 2. закона је неусклађен са чланом 1. истог закона. Наиме, у члану 1. је утврђено да се овим законом уређују услови, начин и поступак вршења стратешке процене утицаја на животну средину стратегија и програм који се доносе у складу са законом којим се уређује плански систем. Међутим, у члану 2. предвиђен је изузетак од примене за планове развоја и инвестиционе планове који се доносе на основу закона којим се уређује плански систем. У образложењу закона се не налази образложење због чега је Предлагач закона одлучио да утврди изузетак од примене за планове развоја који се доносе у складу законом којим се

уређује плански систем. У том смислу образложење није израђено у складу са Јединственим методолошким правилима за израду прописа ("Сл. гласник РС", бр. 21/10) и Пословником Народне скупштине, јер не садржи објашњење основних правних института и појединачних решења. Напротив, у образложењу члана 2. једноставно је преписан садржај овог члана, без икаквог образложења. Предлог члана 2. је у супротности и са чланом 3. Предлога закона где су дефинисани поједини изрази. У чл. 3, ст. 1, тачка 1. утврђено је да планови и програми јесу **сви развојни** или други планови и програми, основе, стратегије, укључујући и њихове измене... План развоја је, без сумње, развојни план. Такође, план развоја припрема и/или усваја орган на републичком, покрајинском или локалном нивоу, што је формални предуслов да одређени план или програм буде предмет стратешке процене утицаја. Такође, план развоја се припрема и/или усваја на основу прописа, што је други формални предуслов да одређени план или програм буде предмет стратешке процене утицаја. Такође, члан 5. Предлога закона, којим је уређен предмет стратешке процене, утврђује да се стратешка процена **врши обавезно за планове и програме** када постоји могућност да њихова примена изазове значајне негативне последице по животну средину (што је такође неодговарајућа транспозиција чл. 3.1. Директиве 2001/42/ЕС о чему ће бити речи у предлогу амандмана на чл. 5. Предлога закона). У складу са чл. 6. Закона о планском систему план развоја садржи визију, приоритетне циљеве развоја и смернице за њихово остварење. Изузимање појединих планова и програма из поступка стратешке процене утицаја није у складу са циљем и сврхом Директиве 2001/42/ЕС, као ни са циљем и сврхом стратешке процене утицаја на животну средину. На овај закључак недвосмислено упућује и чл. 6. Предлога закона који утврђује критеријуме за утврђивање могућих значајних непосредних и посредних утицаја на животну средину спровођења планова и програма и доношење одлуке о потреби израде стратешке процене утицаја. У том смислу, да ли је за неки конкретан план развоја потребно израдити извештај о стратешкој процени утицаја неопходно је одлучивати у поступку доношење одлуке о потреби израде стратешке процене утицаја, применом Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Да ли одређени план развоја успоставља оквир за одобравање пројеката одређених прописима којима се уређује поступак процене утицаја на животну средину, и да ли спровођење плана или програма може имати значајне утицаје на животну средину мора се утврђивати у законом прописаном поступку. Тек након поступка одлучивања о потреби израде стратешке процене утицаја може се донети одлука о томе да је потребно да се за конкретан план израђује извештај о стратешкој процени утицаја, или не. Или је сврсисходно да се извештај о стратешкој процени утицаја израђује на хијерархијски нижем нивоу, ради избегавања двоструке процене утицаја.

Скрећемо пажњу на то да се планом развоја утврђују приоритетни циљеви развоја, а приоритетни циљеви се могу односити и на пројекте и активности за које се може захтевати процена утицаја на животну средину. Такође, планом развоја се утврђује и политика одрживог регионалног развоја, те би и у том смислу план развоја могао

бити предмет стратешке процене утицаја, пре свега имајући у виду да је први критеријум за одређивање могућих значајних утицаја из Прилога 1 „значај плана и програма за заштиту животне средине и одрживи развој“.

А М А Н Д М А Н И

У чл. 5. Предлога закона став 1. мења се и гласи:

„Стратешка процена врши се обавезно за планове и програме када постоји могућност да њихова примена доведе до значајних утицаја на животну средину.“

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Овим амандманом предлаже се усклађивање са чланом 3. тачка 1. Директиве 2001/42/ЕС. Наиме, овај члан Директиве недвосмислено утврђује да се стратешка процена утицаја спроводи за планове и програме **за које постоји могућност значајних утицаја на животну средину**. Ова одредба не утврђује ограничење само на негативне утицаје јер се природа утицаја и њихови ефекти утврђују кроз стратешку процену утицаја на животну средину. Штавише, у чл. 3, ст. 1, тачка 3. Предлога закона утврђује се значење израза „извештај о стратешкој процени“ те се наводи да овај извештај садржи идентификацију, опис, вредновање и процену могућих... позитивних и негативних значајних утицаја на животну средину спровођења плана и програма... Дакле, не само негативних утицаја. Такође, у чл. 6. Предлога закона утврђују се критеријуми за утврђивање могућих значајних непосредних и посредних утицаја на животну средину. Дакле, поново не само негативних. У Прилогу 1 критеријуми такође нису везани само за негативне утицаје.

Сврха овог амандмана је да обезбеди потпуну усклађеност са чл. 3. тачка 1. Директиве 2001/42/ЕС и да отклони недоследности у самом Предлогу закона.

А М А Н Д М А Н И

Члан 13. став 7. Предлога закона мења се тако што се након тачке 1. додаје тачка 2. која гласи:

„2) утврди да план или програм, који није наведен у чл. 5, став 1, тачка 1, успоставља оквир за одобравање пројеката одређених прописима којима се уређује поступак процене утицаја на животну средине;“

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Неопходно је обезбедити да планови и програми из члана 5. став 2, који нису наведени у члану 5, став 1, а којима се успоставља оквир за одобравање пројеката одређених прописима којима се уређује поступак процене утицаја на животну средину, буду предмет стратешке процене утицаја, односно, утврдити надлежност органа за заштиту животне средине да одбије сагласност на предлог одлуке да се не спроводи поступак стратешке процене утицаја у случају да одређени план или програм из чл. 5, став 2, успоставља оквир за одобравање пројеката одређених прописима којима се уређује поступак процене утицаја на животну средину.

А М А Н Д М А Н I V

Члан 30, став 1. мења се и гласи:

У члану 12, ставу 4. тачка 1) мења се и гласи:

„ Орган надлежан за послове заштите животне средине, на основу оцене из члана 29. овог закона, **доноси решење о давању сагласности** на извештај о стратешкој процени или одбијању захтева за давање сагласности.“

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Значајно је дефинисати да се о сагласности на извештај о стратешкој процени одлучује у форми управног акта. Дакле, у овом члану је неопходно прецизирати да је реч о управном акту, односно решењу, како би се на наведени начин омогућио правни пут побијања предметне одлуке, имајући у виду да се њоме одлучује о праву, обавези и интересу странака у предметном управном поступку.